

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΤΟΥ ΚΑΡΑΝΟΥ

ἰ πλείστοι τῶν Ἑλλήνων καὶ ἰδίᾳ τῶν Μακεδόνων θὰ ἀγνοοῦν τὴν γαστρονομικὴν δεινότητα καὶ τὴν μυθώδη γενναιοδωρίαν τοῦ ἀρχαίου Μακεδόνο^ς Κάρανου, τὴν ὁποίαν διδάσκει ἢ παρὰ τῷ μεταγενεστέρῳ συγγραφεῖ Ἀθηναίῳ σφζομένη περιγραφὴ πολυτελεστάτου συμποσίου, γενομένου μεταξὺ τοῦ 322 καὶ τοῦ 280 π. Χ. περίπου. Ἐκ τῶν ἀναφερομένων ἐν τῇ διηγήσει προσώπων φαίνεται ὅτι ὁ ὁμώνυμος πρὸς τὸν γεννάρχη^ν τῶν Μακεδόνων Ἡρακλειδῶν Κάρανον πλούσιος καὶ μεγαλοπρεπὴς Μακεδὼν ἤγμιασε κατὰ τὸ πρότερον ἡμισυ τοῦ τρίτου π. Χ. αἰῶνος. Ἡ διήγησις δὲν ἀναφέρει ποῦ ἔζη ὁ Κάρανος, ἀλλ' ἀπλῶς ὀνομάζει αὐτὸν Μακεδόνα. Δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι τόπος τοῦ συμποσίου εἶναι ἢ τότε πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας Πέλλα, ἢ διαδεχθεῖσα ἀπὸ τοῦ Ἀρχελαίου τὴν πρώτην πρωτεύουσαν Ἐδεσσαν, τὴν ἀκόμη καὶ σήμερον γραφικωτάτην πόλιν τῶν καταρρακτῶν, ὅπου ἐφύοντο τὰ περίφημα αὐτόματα ῥόδα τὰ ἔχοντα, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἔξηκοντα φύλλα καὶ ὑπερτεροῦντα τῶν ἄλλων κατὰ τὴν εὐωδίαν.

Βεβαίως ἢ πολυτελής διασκέδασις, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Ἀθηναίος, δὲν ἦτο μία τῶν συνήθων διασκέδασεων τῆς οἰκογενείας, ἀλλ' ἦτο ἕκτακτος ἑορτὴ, τὴν ὁποίαν παρεῖχεν ὁ Κάρανος εἰς τοὺς φίλους ἐπὶ τοῖς γάμοις αὐτοῦ. Δὲν εἶναι δὲ καὶ ἄλλως εὐλογον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἦσαν πολὺ συχναὶ αἱ τοιαύτης μυθώδους πολυτελείας ἰδιωτικαὶ ἐστιᾶσεις, διότι θὰ καθίστων πολὺ ταχέως ἀμφίβολον τὴν ἀνθηρότητα καὶ τοῦ πλουσιωτάτου ἰδιωτικοῦ θησαυροῦ.

Ὁ Ἀθήναιος παρατηρεῖ, συμφώνως πρὸς τὴν πληροφορίαν τοῦ Ἱππολόχου, παρὰ τοῦ ὁποίου παραλαμβάνει τὴν περιγραφὴν, ὅτι τὸ Μακεδονικὸν τοῦτο δεῖπνον ὑπερέβαλε κατὰ τὴν πολυτέλειαν «τὰ πάντα πανταχοῦ γενόμενα» δειπνα. Παρ' ὅλην δὲ τὴν ἐπιφυλακτικότητα, μετὰ τῆς ὁποίας πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἐνδεχομένη ὑπερβολὴ τῆς περιγραφῆς, πάλιν συγκρατεῖ αὐτὴν εἰς τὰ δυνατὰ αὐτῆς ὅρια ἢ σκέψις ὅτι προκειμένου περὶ γαμηλίου συμποσίου βαδυπλοῦτου Μακεδόνοσ συγκωρεῖται καὶ ποιὰ τις ἀσωτία ἔχουσα ἐπὶ τέλους καὶ τὴν ἀποστολὴν νὰ κρατήσῃ ὀπωσδήποτε ὑψηλὰ τὸ γόητρον τῆς περιουσίας τοῦ γαμβροῦ. Ἐπειτα δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ὁ γράφων τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Λυγκέα, ἐκ τῆς ὁποίας ἀποσπάσματα παραλαμβάνει ὁ Ἀθήναιος, εἶναι ὁ Μακεδὼν Ἱππόλοχος, ὁ ὁποῖος ὡς φιλόπατρις ἀνὴρ γράφων πρὸς ξένον φίλον, προσεπάθησε νὰ μεταδώσῃ πρὸς ἐκείνον ὅλας τὰς λεπτομερείας, τὰς ὁποίας ἀπεκόμισεν ἐκ τοῦ περιφήμου συμποσίου φιλοτιμούμενος δὲ ἴσως νὰ καταπλήξῃ καὶ αὐτὸς τὸν ξένον φίλον διὰ τῆς χλιδῆς τοῦ συμπολίτου αὐτοῦ, δὲν φαίνεται ἀπίθανον ὅτι διήγησεν ὀπωσδήποτε τὰς ἀναμνήσεις του. Ὁ Ἀθήναιος ἀποδίδει, ὡς φαίνεται, πιστῶς καὶ αὐτολεξεῖ τὸν Ἱππόλοχον.

Ὁ Ἱππόλοχος ὁ Μακεδὼν ἦτο σύγχρονος τῶν Σαμίων Λυγκέως καὶ Δούριδος (περὶ τὸ 280 π. Χ.), τῶν μαθητῶν τοῦ Ἐρεσίου Θεοφράστου († 287) τοῦ γνωστοῦ φιλοσόφου καὶ μαθητοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους. Ὅπως διηγεῖται ὁ Ἀθήναιος ὁ Ἱππόλοχος εἶχε μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ Λυγκέως συνάψει τὴν συμφωνίαν, ὅπως ἕκαστος ἀνακοινοῖ εἰς τὸν ἄλλον δι' ἐπιστολῆς περιγραφὴν παντὸς ἐκτάκτου πολυτελείας καὶ λαμπρότητος δεῖπνου, ὅπερ ἤθελε τυχὸν περιέλθει εἰς γνῶσιν αὐτοῦ. Εἰς τὴν δειπνητικὴν ταύτην καθ' ὅλου ἀλληλογραφίαν ὀφείλομεν καὶ τὴν γνῶσιν ἐπισήμων τινῶν ἀρχαίων δεῖπνων, τὰ ὁποῖα διέσωσεν μετ' ἄλλων ὁ ἐν πλείστοις πολυτιμώτατος Ἀθήναιος.

Ἡ περιγράφουσα τοὺς γάμους τοῦ Μακεδόνοσ Καράνου ἐπιστολὴ τοῦ Ἱππολόχου ἦτο σπανία, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀθηναίου (170 - 230 μ. Χ.) διὰ τοῦτο δὲ ὁ συγγραφεὺς

παρέχει μακρὰ αὐτῆς ἀποσπάσματα ἀναφερόμενα εἰς τὸ γαμήλιον δεῖπνον.

Οἱ προσκεκλημένοι εἰς τὸ δεῖπνον ἄνδρες ἦσαν εἴκοσι.. Γυναῖκες δὲν συνέτρωγον, διότι τὸ ἀρχαῖον ἔθος ἐκράτει αὐτὰς μακρὰν τῶν τοιούτων ἀνδρικῶν συγκεντρώσεων εἰς χωριστὴν διασκέδασιν.

Προτοῦ εἰσελθῶσιν οἱ προσκεκλημένοι εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ δεῖπνου ὁ ἐστιῶν τοὺς φίλους εἶχε στεφανώσει ἕκαστον διὰ χρυσοῦς «στλεγγίδος», ἣτις ἦτο εἶδος τιαροειδοῦς πανηγυρικοῦ καὶ ἐορτασίμου καλύμματος τῆς κεφαλῆς. Αἱ στλεγγίδες αὐταὶ τοῦ Καράνου εἶχον ἐκάστη ἀξίαν πέντε χρυσῶν δηλ. πέντε λιρῶν τῶν τότε χρόνων ἴσων περίπου πρὸς τριάκοντα σημερινάς.

Ἄλλὰ τοῦτο ἦτο μόνον ἡ ἀρχὴ τῆς μεγαλοδορίας τοῦ Καράνου, διότι μόλις εἰσῆλθον οἱ φίλοι καὶ ἐξηπλώθησαν εἰς τὰς κλῖνας τοῦ συμποσίου ἔλαβον νέον δῶρον ἀργυρᾶν φιάλην, ἣτοι τάσι, διὰ νὰ πῶσιν οἶνον. Ἦτο αὕτη ἡ πρόποσις ἢ ὀρεκτικὴ ἢ ἄλλως λεγομένη καὶ πρόπομα. Ἀφοῦ ἐξεκένωσαν τὰ «ποτήρια», ἐδόθη εἰς ἕκαστον ἐντὸς χαλκοῦ δισκοειδοῦς πινακίου, Κορινθιακῆς κατασκευῆς, ἄρτος ἔχων τὸ αὐτὸ μέγεθος μὲ τὸ πινάκιον καὶ κόττες καὶ πάππιες καὶ φασιανοὶ καὶ χήνα καὶ ἄλλα πουλερικὰ ἐν ἀφθονίᾳ, ἕκαστος δὲ ἐκ τῶν συνδαιτυμόνων λαβὼν δι' ἑαυτὸν ὅσα ἤθελε διμοίραζε τὰ ὑπόλοιπα εἰς τοὺς ὀπισθεν ἴσταμένους ὑπηρέτας. Περιεφέροντο δὲ ἄλλα πολλὰ καὶ διάφορα φαγητά.

Ἐπειτα ἔρχεται ἄλλος δίσκος ἀργυροῦς μετ' ἄλλον πάλιν μεγάλου ἄρτου καὶ χήνες καὶ λαγοὶ καὶ ἐρίφια καὶ ἄλλοι ἄρτοι καὶ περιστέρια καὶ τρυγόνια καὶ πέρδικες καὶ ὅσον πλῆθος ἄλλων πτηνῶν ὑπῆρχε. «Τὰ ἐχαρίσαμεν καὶ αὐτὰ εἰς τοὺς δούλους» λέγει ὁ Ἰππόλοχος «καί, ἀφοῦ ἐχορτάσαμεν, ἐπλύναμεν τὰς χεῖράς μας». Ἐπειτα ἐκομίσθησαν πολλοὶ στέφανοι παντοδαπῶν ἀνθέων καὶ ἐν τέλει χρυσαὶ στλεγγίδες ἔχουσαι τὸ αὐτὸ βᾶρος πρὸς τὸν πρῶτον στέφανον διὰ νὰ στεφανωθῶσιν οἱ διασκεδάζοντες κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον.

Ὁ Ἰππόλοχος ἔπειτα διηγεῖται ὅτι εἰς τὸ συμπόσιον παρίστατο καὶ Πρωτέας τις, ἀπόγονος τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου Πρω-

τέου, τοῦ υἱοῦ τῆς Λανίτης, ἡ ὁποία εἶχε χρηματίσει τροφὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ὁ νεότερος οὗτος Πρωτεύας ἦτο τόσον φοβερὸς οἰνοπότης, ὅπως ἄλλως τε ἦτο καὶ ὁ δμῶνυμος πάππος του, ὁ φίλος καὶ νικητὴς ἐν τούτῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὥστε ἔπιεν εἰς ὑγείαν ὄλων. Τὸ προπίνειν ὑπὲρ τῶν συνεστιωμένων εἶναι σήμερον ἐκδήλωσις φιλικῆς εὐγενείας καὶ ἀβρότητας, ἡ ὁποία λόγῳ τῆς μικρᾶς συνήθως χωρητικότητος τῶν ποτηρίων, δὲν δύναται νὰ λάβῃ καὶ ἐπικίνδυνον μορφήν. Ἄλλ' ἐὰν λάβῃτε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ Καράνου ἔπινον ἐκ μεγάλων κυλίκων ἢ καὶ «σκύφων χρυαίων», τὸ δὲ κυριώτερον ὅτι ὁ προπίνων, ἵνα μὴ παραβῇ τὸν ἄλλο τῆς συνανατροφῆς, ὄφειλε νὰ ἐκκενώσῃ τὸ ποτήριον, νὰ ἐκπύρῃ, ὅπως ἔλεγον ἐκεῖνοι—τότε ἀντιλαμβάνεται ὅτι δὲν ἦτο κοινὸν καὶ ἀσήμαντον τὸ κατόρθωμα τοῦ Πρωτεύου. Ὅτι δὲ καὶ ἄλλως; οἱ Μακεδόνες ἦσαν ὀνομαστοὶ πόται διηγεῖται ὁ Ἀθήναιος (ΠΙ 91 σελ. 120). «*Μακεδόνες δ', ὡς φησιν Ἐπιππος ὁ Ὀλύμπιος, ἐν τῷ περὶ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος ταφῆς, οὐκ ἠπίσταντο πίνειν εὐτάκτως, ἀλλ' εὐθέως ἐχρῶντο μεγάλαις προπόσεσι, ὥστε μεθύειν ἐκ παρακειμένων τῶν πρώτων τραπεζῶν καὶ μὴ δύνασθαι τῶν σιτίων ἀπολαύειν*».

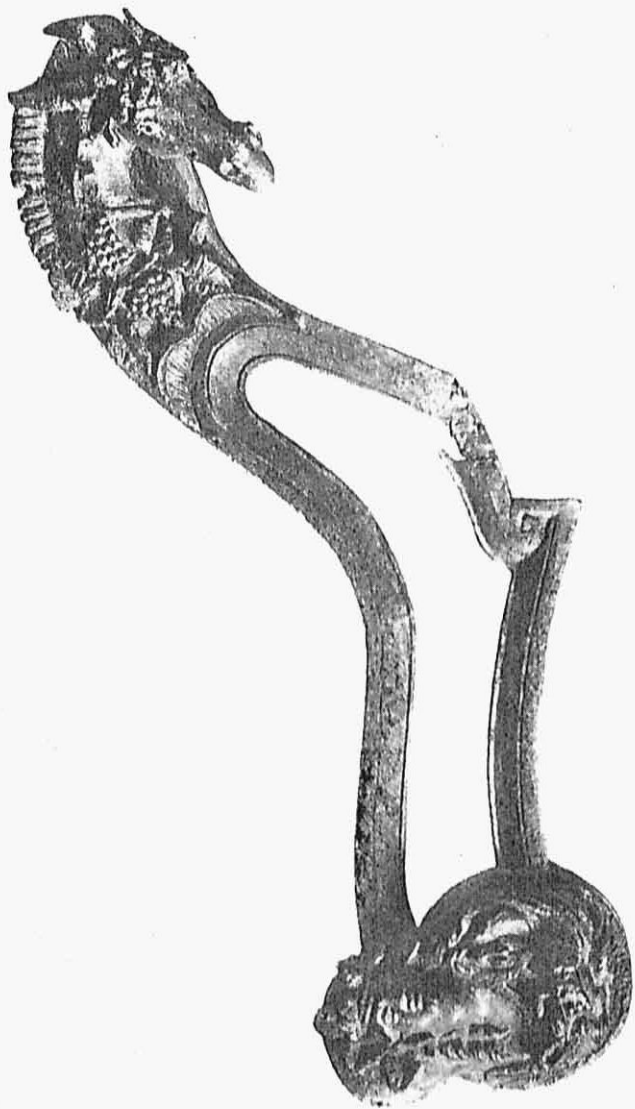
Ἀφοῦ ὁ οἶνος καὶ οἱ στέφανοι καὶ τὰ ἀνθη ἐξήγειραν ὀλίγον τὴν διάθεσιν καὶ ἀπεδίωξαν τὴν δυσάρεστον σοβαρότητα ἢ ὅπως χαριέντως λέγει ὁ ἀρχαῖος «*ἤδη δὲ ἡμῶν ἡδέως ἀπηλλοτριωμένων τοῦ σωφρονεῖν*» εἰσορμῶσιν εἰς τὴν αἴθουσαν τὰ σμίγη τοῦ ἐλαφροῦ κόσμου, αὐλητρίδες καὶ μουσουργοὶ καὶ Ῥοδιαὶ τινες παίζουσαι σαμβύκην, «*γυμναὶ δὲ ὅπως ἐφάνη, προσθέτει ὁ Ἰππόλοχος, ἂν καὶ μερικοὶ ἔλεγον ὅτι εἶχον χιτῶνας*». Ἐκ τοῦ χαριτολογήματος δύναται κανεὶς νὰ φαντασθῇ τὴν ἔκτασιν τοῦ διαφανοῦς τῶν χιτῶνων.

Κατόπιν εἰσέρχονται ἄλλαι γυναῖκες φέρουσαι ἐκάστη δύο ληκύθους μύρου, μίαν ἀργυρᾶν καὶ μίαν χρυσοῖν, χωρητικότητος μιᾶς κοτύλης ἤτοι 80 περίπου δραμ., αἱ ὁποῖαι ἦσαν συνδεδεμέναι διὰ χρυσοῦς κορδέλλας, καὶ ἔδωκαν εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν συνδαιτυμόνων, ἵνα ἀλειφθῇ καὶ εὐθυμίσῃ ἐκ τῆς

εὐωδίας τοῦ πολυτίμου μύρου. Ἦσαν ὅλα προϋπολελογισμένα, ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, μετ' ἀληθοῦς ἐπιστημονικῆς γνώσεως τῶν τοιούτων λεπτομερειῶν τῆς εὐζωΐας καὶ τῆς περὶ τὰ συμποσιακὰ ζητήματα γαστρονομικῆς εὐαισθησίας ὡς καὶ τῆς ἀριστοτεχνικῆς ὄντως δεξιότητος πρὸς παράτασιν τῆς εὐωχίας διὰ τῆς ἀποφυγῆς τοῦ κόρου, ὥστε νὰ ὦχηται πρὸ αὐτῶν ἡ περιβόητος γαστρονομικὴ δεινότης τοῦ νεωτέρου Γάλλου ἀρεοπαγίτου Brillat – Savarin, τοῦ γράφαντος τὴν *Physiologie du goût* (1755 – 1826).

Δὲν εἴμεθα δὲ ἀκόμη εἰς τὴν δύσιν τῆς διασκεδάσεως, διότι νέος εἰσφέρεται τεράστιος ἀργυροῦς μετὰ παχείας ἐπιχρυσώσεως δίσκος, σχήματος τῶν μεγάλων τουρκικῶν ἀπλωτῶν ταβιῶν, μία περιουσία, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἱππολόχου «*πλοῦτος ἀντὶ δειπνου*». Ἐντὸς τοῦ κολοσσιαίου τούτου δίσκου ἦτο τοποθετημένος ὀλόκληρος μέγας ψητὸς χοῖρος ὑπτιος, δεικνύων ἄνω τὴν κοιλίαν του. γεμάτην μὲ χιλια καλά· διότι ἦσαν ἔντος αὐτοῦ ψημέναι τσίχλαι μετὰ τοῦ χοίρου καὶ μῆτραι καὶ συκαλλίδες (οἱ σημερινοὶ συκοφαγᾶδες) ἐν ἀπέριφῳ ἀφρονίᾳ καὶ κροκοὶ αὐγῶν ἐπ' αὐτῶν καὶ στρεΐδια καὶ κτένια θαλασσινά. Φαντάζεται πᾶς τις ἀποτέλεσμα τοῦ δαιμονίου ὄντως αὐτοῦ συνδυασμοῦ τῶν γεύσεων, τὴν νοστιμάδαν τοῦ γεύματος καὶ τὴν ἐκ ταύτης προκληθεῖσαν μακαριότητα τῶν περιφημῶν αὐτῶν κοιλιόδούλων, οἱ ὅποιοι μετὰ ταῦτα ἔλαβον καὶ ψωμί ἀπὸ καθαρὸν σιτάρι ἐντὸς πινακίου, τὸ ὅποιον, ἐννοεῖται, ἔχαρίσθη εἰς τοὺς φιλοξενουμένους.

Μετὰ ἐν ποτήριον οἴνου, προσετέθη πρὸ τῶν συνδαιτυμόνων ζεστὸν κατσικάκι ἐπὶ ἄλλου πάλιν ὁμοίου πινακίου μετὰ χρυσῶν κοχλιαρίων. Τότε ὁ Κάρανος, βλέπων ὅτι εἶχον παρὰ πολλὰ μέχρι στενοχωρίας συσσωρευθῆ πρὸ τῶν ξένων του, διατάσσει νὰ δοθῶσιν εἰς αὐτοὺς σπυρίδες (ζεμπιλία) καὶ ἀρτοφόρα σακκούλια πεπλεγμένα διὰ λωρίδων ἔλεφαντοκολλήτων, οἱ δὲ ξένοι ἐνθουσιασμένοι ἐχειροκρότησαν τὴν γενναιοδωρίαν τοῦ γαμβροῦ, χαίροντες βεβαίως, διότι οὕτω περιέσφζον καὶ τὰ ἕως τότε δοθέντα εἰς αὐτούς. Ἄλλ' ἢ κολακευθεῖσα ἐλευθεριότης τοῦ Κάρανου νέους προσθέτει

Χαλκόν ὑποστήριγμα προσκεφαλαίου ἀρχαίας κλίτης ἐκ Πέλλης. (Ἀνασκαφαὶ Γ. Οὐλονόμου).

στεφάνους και νέον διπλοῦν ληκύθιον μύρου χρυσοῦν και ἀργυροῦν ἴσου βάρους πρὸς τὰ πρῶτα. Καὶ γίνεται νέα εισβολὴ ἑλαφροκόσμου ἄφρενος και θήλεος, γυναίκες θαυματοποιοὶ γυμναὶ κυβιστῶσαι ἐπὶ ξιφῶν και ἐκβάλλουσαι πῦρ ἐκ τοῦ στόματος.

Μετὰ τὸ πέρας και τῆς «πράξεως» ταύτης τοῦ συμποσίου, οἱ συνδαιτυμόνες τρέπονται μετὰ ζωηροτέρου ζήλου και θερμότητος πρὸς τὸ ποτόν, δοκιμάζοντες ὅλα τὰ εἶδη τῶν περιφήμων τότε οἴνων τῆς Θάσου και τῆς Λέσβου και τῆς Μένδης, τῆς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ σημερινῆς Καλλάντρας, κομισθέντων εἰς ἕκαστον ἐντὸς χρυσῶν ἀγγείων σεβαστοῦ μεγέθους! Μετὰ τὸν πότον παρουσιάζεται ὑάλινος δίσκος ἐντὸς ἀργυρᾶς θήκης, διαμέτρου δύο πήχεων περίπου, γεμάτος ψητὰ ψάρια ὅλων τῶν εἰδῶν και δίδεται εἰς ἕκαστον ἀρτοφόριον περιέχον ἄρτους τῆς Καππαδοκίας δηλ. κατεσκευασμένους κατὰ τὸν Καππαδόκιον τρόπον, ὅπως θὰ ἐλέγομεν σήμερον ψωμὶ γαλλικὸν ἢ γερμανικὸν κ.τ.λ. Ἐκ τούτων ἄλλα ἔφαγον και ἄλλα ἔδωκαν εἰς τοὺς ὑπηρέτας. Ἐπειτα νίπτουσιν ἐκ νέου τὰς χεῖρας και στεφανοῦνται πάλιν και λαμβάνουσι νέας χρυσαῖς στλεγγίδας διπλασίου μεγέθους τῶν προτέρων και ἄλλα δύο ληκύθια μύρου οἱ ἀκούραστοι και ἀχόρταστοι συνδαιτυμόνες.

Ὅτε δὲ ἐπὶ τέλους ἐγένετο ἡσυχία ἀναπηδήσας ἐκ τῆς κλίνης ὁ Πρωτέας ζητεῖ ἕνα «σκύφον χοαῖον» ἢ ὅπως θὰ ἐλέγομεν σήμερον, ἐὰν εἴχομεν, ποτήρι «χιλιάριον» (1 χοῦς = 3,283 γραμμάρια) και ἀφοῦ τὸ ἐγέμισε κρασί τῆς Θάσου και ἔσταξε και ὀλίγον νερὸν μέσα διὰ τὸν τύπον τὸ ἔπιεν ὅλον και εἶπεν·

Ὁ πλεῖστα πίνων πλεῖστα κ' εὐφρανθήσεται.

Τότε ὁ Κάρανος εἶπε: Ἀφοῦ πρῶτος ἔπιες, κράτησε πρῶτος και τὸ ποτήριον δῶρον· αὐτὸ δὲ θὰ εἶναι τὸ βραβεῖον και τῶν ἄλλων, ὅσοι θὰ πῶσι». Μόλις ἤκουσαν ταῦτα ἐπετάχθησαν ὅλοι και ἤρπασαν, ὅπως ἐπρόφθασαν, τὰ ποτήρια. Εἰς ὅμως τῶν συνδαιτυμόνων μας μὴ δυνάμενος ὁ δυστυχὴς νὰ πῆ ἀνεκάθισεν εἰς τὴν κλίνην και ἔκλαιεν, ἐπειδὴ ἔμεινεν ἄσχυρος δηλ. χωρὶς ποτήρι. Ὁ Κάρανος τότε κατὰ

χάριν τοῦ δίδει κενὸν τὸ ποτήριον! Ἐν εἶδος πολεμικοῦ μεταλλίου ἀνευ διεμβολῶν!

Ἐπειτα νέα πάλιν διάνησις τῆς διασκεδάσεως. Χορὸς ἑκατονταμελῆς εἰσέρχεται καὶ ψάλλει τὸν γαμήλιον ὕμνον ἀρμονικώτατα. Μετὰ ταῦτα δὲ θωπεύει τοὺς ὀφθαλμοὺς νέα ἐμφάνισις ὀρχηστρίδων, αἱ ὁποῖα παριστάνουσι Νύμφας καὶ Νηρηίδας. Μετὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἀπόλαυσιν οἱ συμποσιάζοντες ἐξακολουθοῦσι καρτερικώτατα τὴν διασκέδασιν. Ἐπειδὴ δὲ ἤρχισε νὰ σκοτινιάζῃ, ἀνοίγεται ὁ οἶκος ἀφαιρουμένων τῶν λευκῶν παραπετασμάτων, τὰ ὁποῖα περιελάμβανον τὰ πάντα γύρω καὶ ἀνεφάνησαν δῆδες λειτουργοῦσαι διὰ μηχανημάτων καὶ Ἑρωτες καὶ Ἑρμαῖ καὶ Ἀρτέμιδες καὶ Πάνες ὡς ἀγαλμάτια φωτίζοντα μὲ ἀργυροῦς λαμπτήρας. «Ἐν ᾧ δὲ ἡμεῖς ἐθαυμάζομεν τὰ μηχανικὰ αὐτὰ κατορθώματα» λέγει ὁ Ἰπλόλοχος, «περιεφέροντο εἰς ἕκαστον σουβλισμένοι μὲ ἀργυρᾶς Μακεδονικᾶς θηρευτικᾶς λόγχας, τὰς καλουμένας σιβύνας, ἐντὸς δίσκων ἀργυρῶν τετραγῶνων μὲ χρυσᾶς ταινίας ἀγριόχοιροι, ὅμοιοι πρὸς ἐκείνους τῷ ὄντι τοὺς μυθικοὺς Ἑρμυανθίους!

Καὶ τὸ θαῦμα εἶναι ὅτι, ἐν ᾧ ἡμεῖθα κατάκοποι ἐντελῶς καὶ ζαλισμένοι ἀπὸ τὴν μέθην, ὁσάκις ἐβλέπομεν ὅτι ἐφέρετο τίποτε, ὅλοι ἐσηκωνόμεθα εἰς τὰ πόδια καὶ συνηρόμεθα ἐκ τῆς μέθης». Βεβαίως ἀξιῶ νὰ θαυμάσῃ κανεὶς τοὺς φίλους τοῦ Κάρανου μετ' ὅλην τὴν δόσιν τῆς χαριτολόγου ὑπερβολῆς, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ Ἰπλόλοχος. Πρέπει δὲ καὶ νὰ τοὺς ζηλεύσῃ, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ὅλα τὰ πολυτελεῖ σκευὴ τῆς τραπέζης περιήρχοντο εἰς τὴν κυριότητά των καὶ ἐστοιβάζοντο εἰς τὰ ζεμπίλια καὶ τοὺς σάκκους, περὶ τῶν ὁποίων εἶχε πάλιν ὁ πλούσιος Ἀμφιτρούων φροντίσει, ὡς εἶδομεν, ὡσεὶ φιλοτιμούμενος, ὅπως οἱ ξένοι τοῦ ξεσηκώσουν σχεδὸν τὸ σπῆτι του. Ἐπὶ τέλους κατὰ Μακεδονικὸν ἔθος ἐπικρατοῦν εἰς τὰς πολυανθρώπους διασκεδάσεις δίδεται διὰ σάλπιγγος τὸ σύνθημα τοῦ τελευταίου δείπνου. Ὁ Κάρανος διατάσσει τοὺς ὑπηρέτας νὰ περιφέρωνται μὲ μικρὰ ποτήρια καὶ οὕτω ἔπινον κατὰ μικρὰς δόσεις ὡς ἀντίδοτον κατὰ τῆς προηγηθείσης ἀκρατοποσίας.